

# Демографски преглед

Београд

Година X

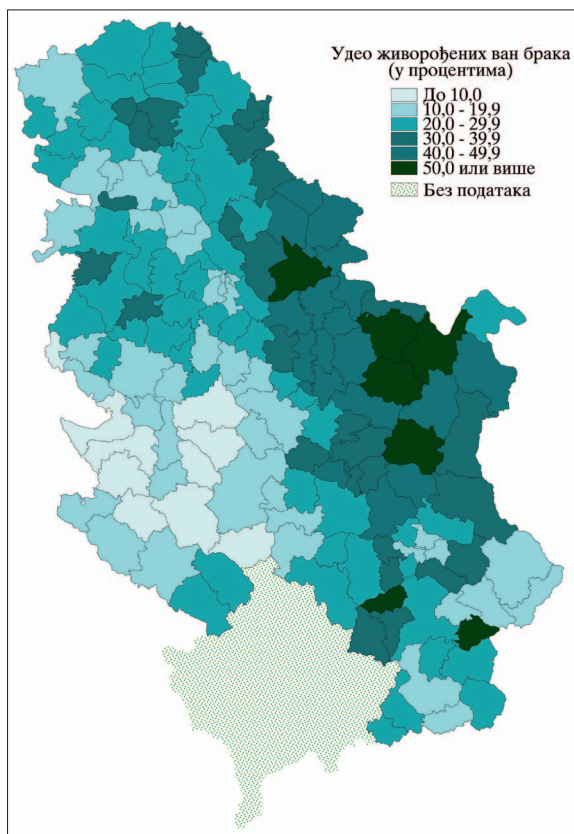
Број 36/2010

## СОЦИОЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ: КАРТОГРАФСКИ ПРИКАЗ ПО ОПШТИНАМА

Значајан ресурс у популационој политици је локална заједница. Не као замена за државну интервенцију везану за рехабилитацију рађања, већ у смислу ефикаснијег спровођења и/или надградње мера које је држава промовисала, као и нових иницијатива, путева, тражења, везаних за популациону политику који, обогаћени искуством, могу бити и централизовани. Отуда је важна активација локалне самоуправе. Имајући то у виду, Министарство рада и социјалне политике Владе Републике Србије је иницирало, а Популациони фонд Уједињених нација - канцеларија у Србији финансирао израду пројекта *Општине Републике Србије: основни демографски, економски и социјални показатељи релевантни за популациону политику*. Реализација је била поверена Друштву демографа Србије. За утврђивање

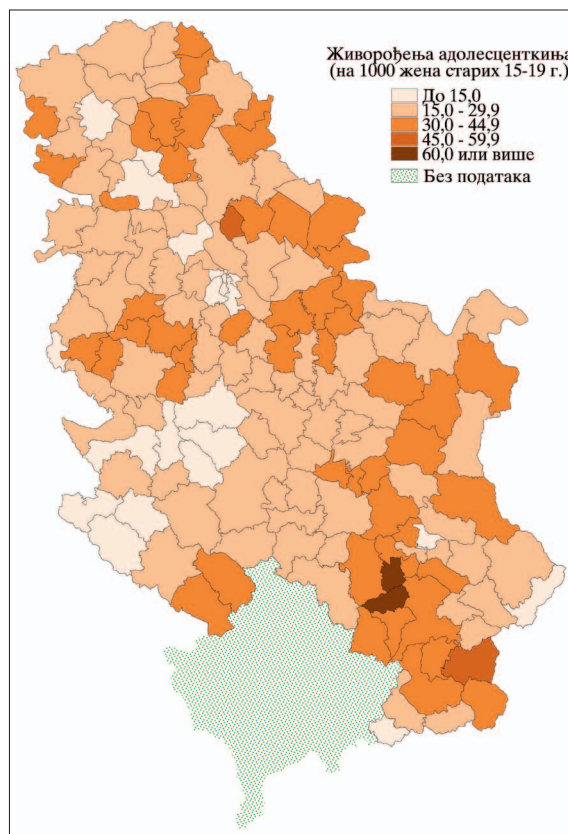
хуманих ресурса коришћени су најактуелнији званични статистички подаци из различитих извора. Направљена је селекција показатеља, независно да ли представљају ограничења или добру основу у хуманим ресурсима за спровођење популационе политике. Најважнији резултат пројекта је компјутерски диск који садржи релациону базу података са картографским приказима, анализу прикупљених података и појмовник. За претходни број *Демографског прегледа* (35/2010) направљен је избор карата са показатељима који указују на актуелно демографско стање за све општине у Србији (без података за Косово и Метохију). Овај број *Демографског прегледа* посвећен је социоекономским индикаторима. Уз сваку карту дат је кратак коментар.

Карта 1. Удео ванбрачних живорођења, 2008.



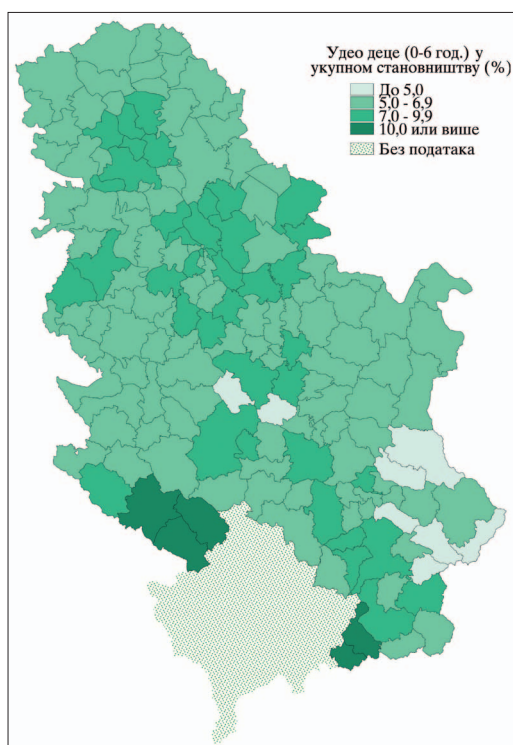
С европског аспекта посматрано, Србија се одликује релативно ниским уделом ванбрачних рађања (22,8%) и његовим релативно спорим повећањем, уз одржавање регионалних разлика: зоне високог (исток) и зоне ниског, односно умереног ванбрачног фертилитета (запад).

Карта 2. Специфична стопа фертилитета адолесценткиња, 2006-2008.



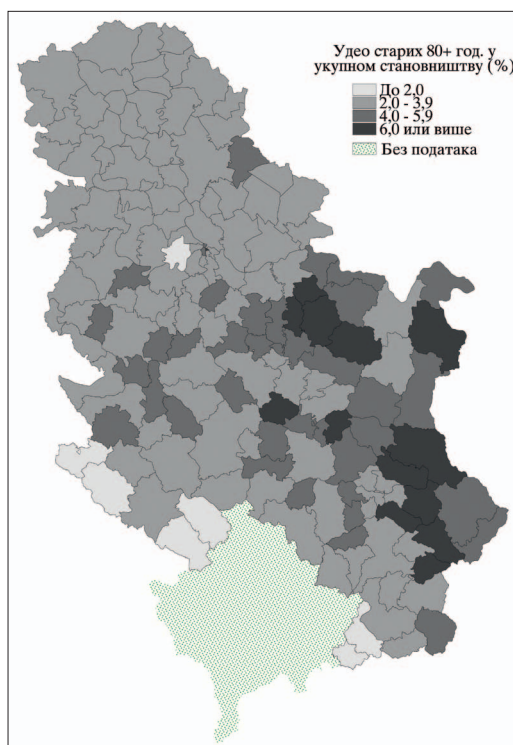
И поред тога што је у Србији јасно присутна позитивна тенденција интензивног смањивања рађања међу женским становништвом старим 15-19 година, две општине, Бојник и Житорађа, бележе и данас високу вредност стопе адолесцентног фертилитета (77% и 65%, респективно).

Карта 3. Удео деце предшколског узраста, 2008.



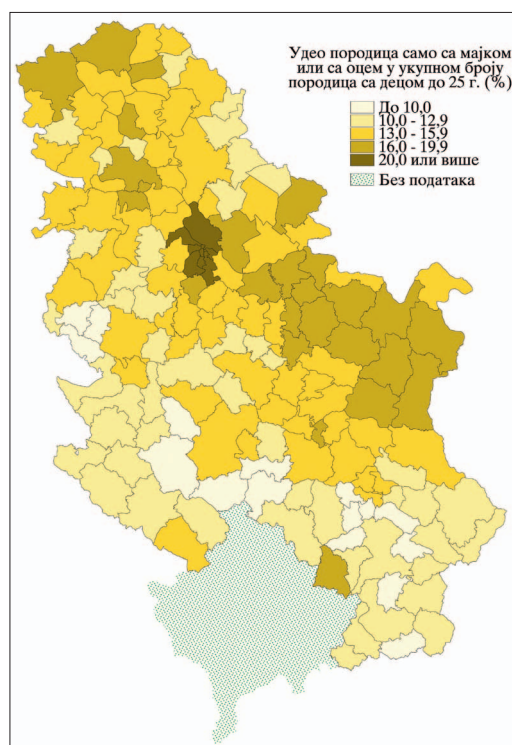
Преко бројности предшколског контингента и процентног учешћа деце узраста 0-6 година у укупном становништву, најнепосредније се сагледава кретање нивоа фертилитета у непосредној прошлости, као и обим потреба за социјалном и здравственом заштитом најмлађих.

Карта 5. Удео старих 80 или више година, 2008.



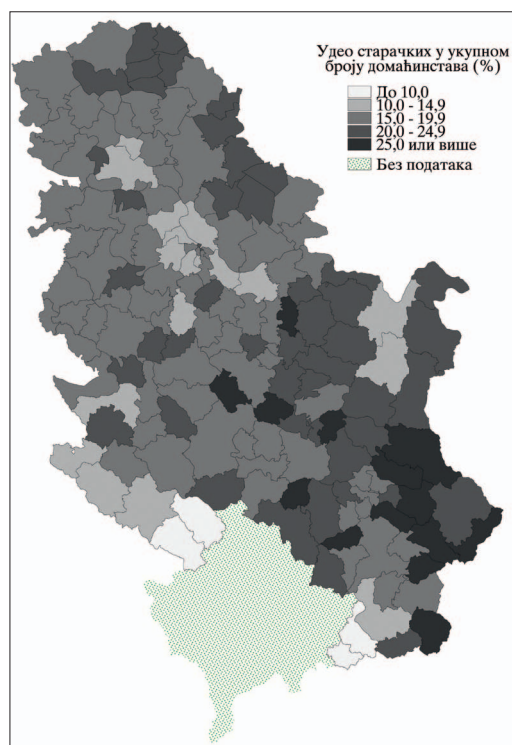
Број и удео најстаријих лица у укупном становништву Србије и општина не само да добро илуструје одмакlost популационог старења, већ и упућује на размишљање о значајним демографским и економским последицама тог феномена, укључујући и оне у домену социјалне заштите и јавног здравља.

Карта 4. Удео породица само са мајком или само са оцем и децом млађом од 25 година, 2002.



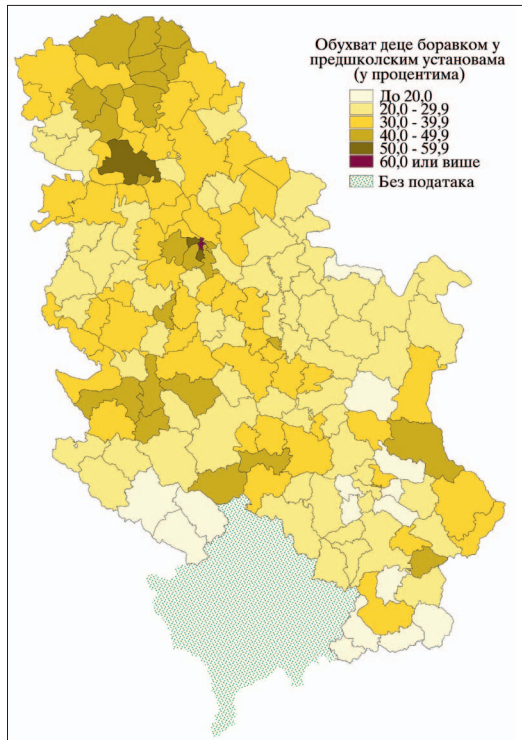
У Србији је Пописом из 2002. регистровано 192 хиљаде непотпуних породица или 16% свих породица са децом млађом од 25 година. Највећи удео таквих породица (само мајка или само отац са децом) је забележен у десет градских општина на територији Града Београда.

Карта 6. Удео старачких домаћинстава (само са члановима старим 65 или више година), 2002.



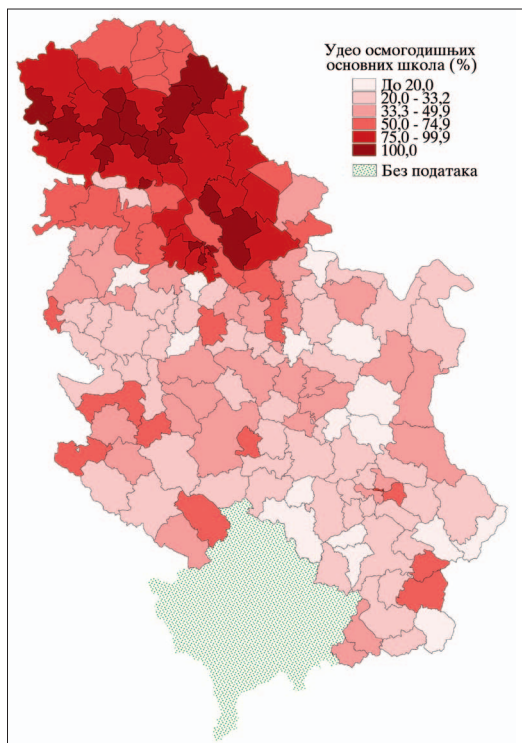
Према Попису из 2002. године, тзв. старачка домаћинства су у 14 општина представљала преко једне четвртине укупног броја домаћинства, а међу њима у 3 општине преко 35%. То су Бабушница (35,4%), Гаџин Хан (39,3%) и Црна Трава (39,4%), које спадају међу најнеразвијеније и демографски најстарије општине у Републици.

Карта 7. Обухват деце узраста 0-6 година боравком у предшколским установама, школска 2007/2008.



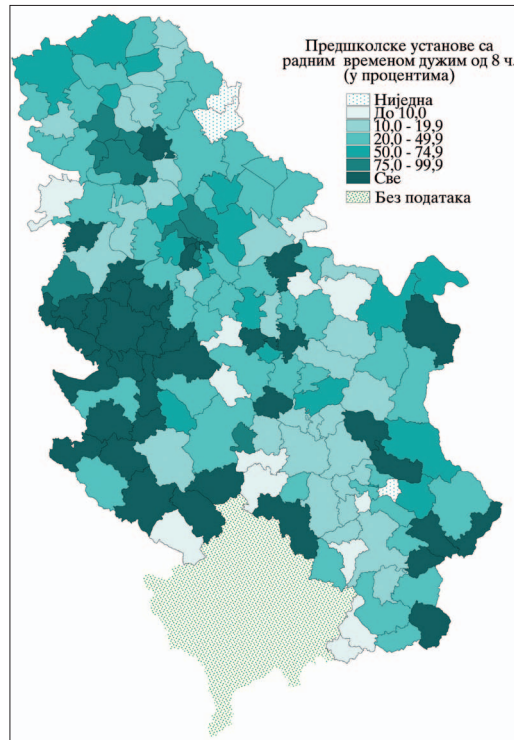
Свако треће дете у централној Србији и Војводини узраста 0-6 година је обухваћено радом предшколских установа. Потпуни обухват бележи општина Савски Венац. У 15 општина, пак, обухват деце је испод 20%. Најмањи је у Прешеву (10,3%).

Карта 9. Удео основних школа са осморазредном наставом, крај школске 2007/2008.



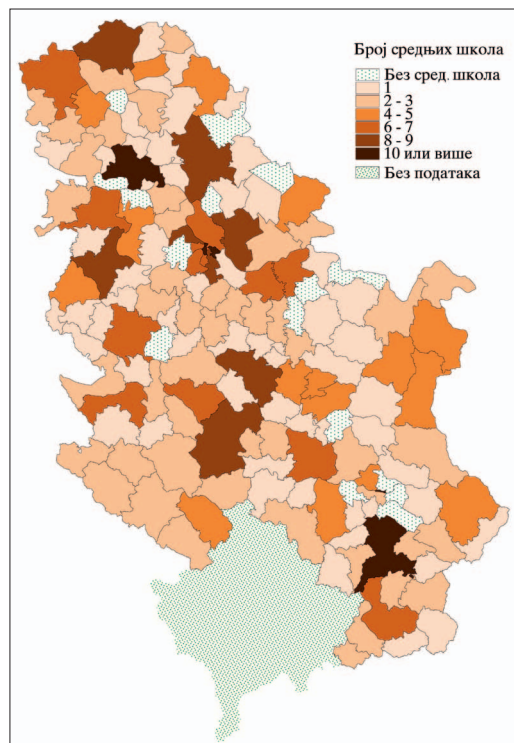
Подаци о основним и средњим школама су битни да би се утврдили расположиви ресурси везани за образовне институције и њихово коришћење на нивоу локалне самоуправе. Они су важан извор за дефинисање и спровођење образовне политике или одређених акција популационог садржаја у оквиру ње као што су, на пример, слање демографских порука и стварање позитивне популационе климе на локалном нивоу.

Карта 8. Удео установа за децу предшколског узраста са радним временом дужином од 8 ч., школска 2007/2008.

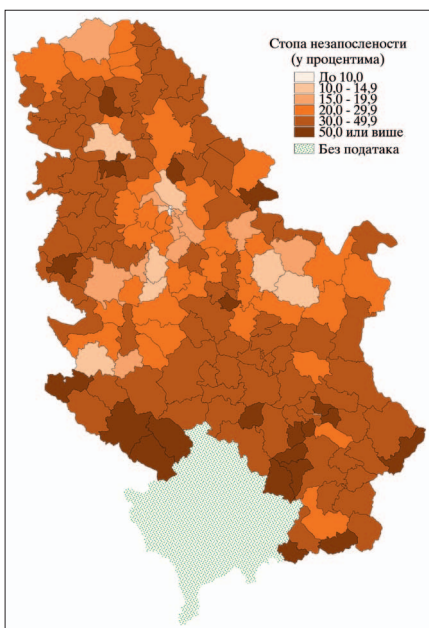


Један од начина да предшколске установе у већој мери задовоље исказане потребе родитеља је да имају продужено радно време. У Србији дуже од 8 часова ради 37% предшколских установа. Но, иза ове релативно повољне слике, крију се велике разлике по општинама.

Карта 10. Број средњих школа, крај школске 2007/2008.

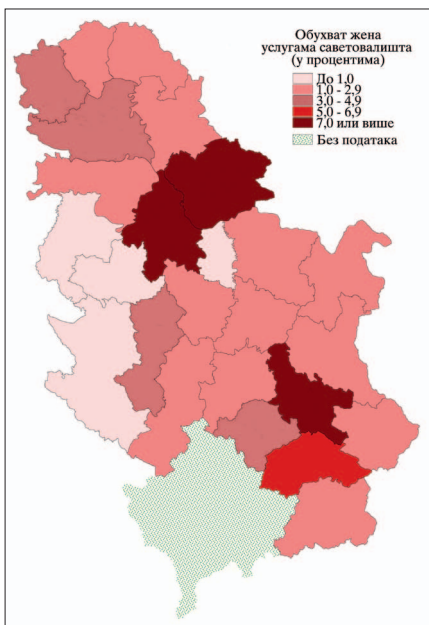


Карта 11. Стопа незапослености, децембар 2008.



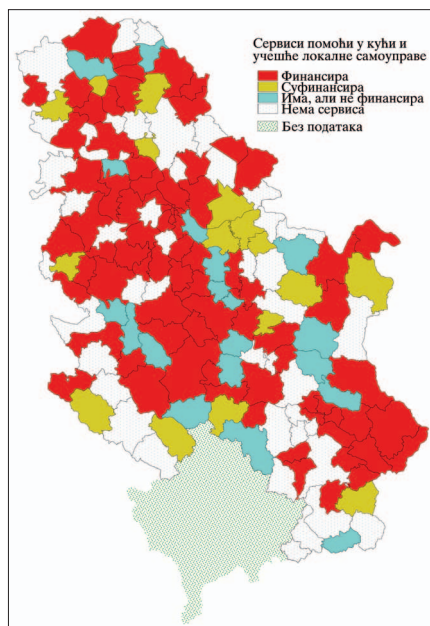
Чак у 122 од 165 општина регистрована је већа стопа незапослености од републичког просека, који је крајем 2008. износио 27 евидентираних незапослених лица која активно траже запослење од 100 особа из збира незапослених и запослених лица.

Карта 13. Обухват жена (15-49) услугама саветовалишта за планирање породице у примарној здравственој заштити жена, 2007. (окрузи)



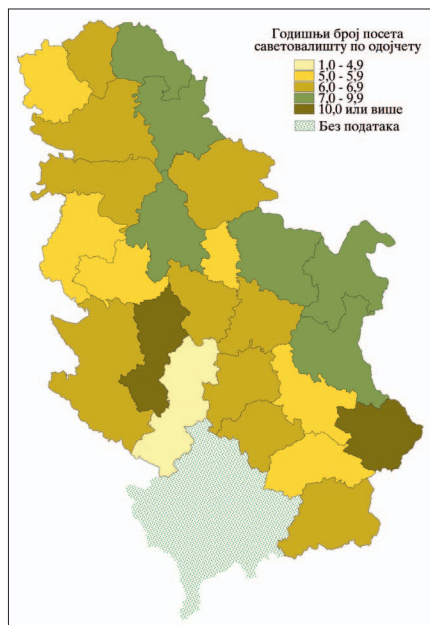
Због ниског нивоа здравствене културе обухват жена услугама саветовалишта за планирање породице је низак у свим окрузима. Последишно, доминантан је конзервативни модел контроле рађања, са једном од највећих стопа абортуса у свету.

Карта 12. Услуге помоћи у кући за старе које финансира/суфинансира локална самоуправа или се пројектно финансирају, 2009.



У 46 општина не постоји организован облик услуге помоћи у кући који је намењен старим људима. У Србији услуге помоћи у кући користи само 0,7% особа старијих од 65 година.

Карта 14. Број посета у саветовалишту за одојчад дома здравља/здрав. центра по одојчету, 2007. (окрузи)



Број посета саветовалиштима за одојчад је задовољавајући у готово свим окрузима. То указује на добро функционисање систематског надзора над здрављем одојчади, као и на све већу пажњу које добија све мањи број деце у породици.

Др Мирјана Рашевић и мр Горан Пенев